

ABUNNAWAS

Tausug

Published
in cooperation with
Bureau of Elementary Education
and
Institute of National Language
of the
Department of Education, Culture and Sports
Manila, Philippines

REPRINT

Tausug
Abunnawas

26.24-388-3C   54.20PD-886009N

ISBN 971-18-0085-3
Printed in the Philippines
SIL Press

PAUNANG SALITA

Bahagi ng ating yaman ang pagkakaroon ng iba't ibang wika at kultura sa ating bansa. Iba't ibang wika ang sinasalita ng iba't ibang pangkat na naninirahan sa ating kapuluan. Ikinararangal nating pangalagaan ang mayamang pamanang pangkalinangan ng mga pangkat na ito upang palaganapin ang pagkakaisa at ang pagmamalaki sa pambansang pagkakakilanlan.

Ang aklat na ito na nasusulat sa isa sa mga katutubong wika sa Pilipinas ay naglalayong paunlarin ang kasanayan sa pagbasa at pagkaunawa, dagdagan ang kaalaman, patindihin ang pagmamalaki sa unang wika, at ihanda ang estudyante sa pagtanggap sa pambansang wika. Sa ganitong lapit, mawiwiling magbasa ang isang batang bago pa lamang natututong magbasa, at nagkakaroon siya ng tiwala sa sarili. Dahil dito'y nasisiyahan siyang magpatuloy ng pag-aaral upang maging bahagi ng pagpapaunlad ng bansa.

Ikinararangal ng Kagawaran ng Edukasyon, Kultura at Isports na ipakilala ang aklat na ito bilang pinakahuli sa isang serye ng mga aklat na naglalayong palaganapin ang pagkatutong bumasa at sumulat. Sa pamamagitan ng pagpapalakas sa mga pangkat linggwistiko, linggwistiko, pinalalakas din natin ang bansa.

LOURDES R. QUISUMBING

Kalihim

PREFACE

These stories concerning the legendary hero, ABUNNAWAS, were written by Irene Hassan while participating in a Writer's Workshop sponsored by the Summer Institute of Linguistics at Nasuli, Malaybalay, Bukidnon, RP July-August, 1977. Miss Neri Zamora translated the Pilipino of each story. Daniel Elkins illustrated the stories.

The purpose of this book of folk stories is to provide reading material in Tausug for stimulating interest and facility in reading.

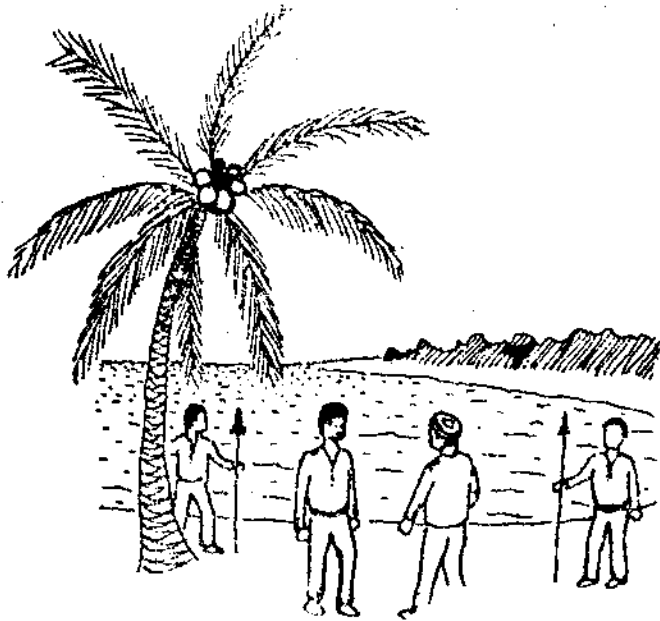
The letters of the Tausug alphabet follow the National Language equivalents except in some instances involving the symbolization of the glottal stop. Intervocally it is not symbolized. In all other places it is symbolized by an apostrophe. Vowel length is symbolized by a macron above the vowel.

HATULAN SIN LUUN

GIKAP

In Paglubid sin Buhangin iban sin Paghukut sin Alun	1
In Manuk Usug di' Magpangiklug	6
Hi Abunnawas Miyanaw ha Taas Patung	9
In Tagainup hi Abunnawas	12
In Kabaw Tiyapuk hi Abunnawas	23
In Pagtuk sin Sultan sin Lupa' Sug iban sin Sultan ha Dugayng Hula'	31
Abunnawas iban sin Sapi' Mandangan	39

In Paglubid sin Buhangin iban
sin Paghukut sin Alun

Na, in hi Abunnawas kunu'
ini hambuuk tau panday pandikal.
Landu' tuud malawm in panali'
niya iban maalistu iban
mapanday siya tuud mamikil sin
paguyan niya bang siya ha lawm
kasigpitan. Wayruun tau umatu
kaniya bang magbunu' da ha
pikil akkal.

Manjari ini hambuuk adlaw
namisita hi Abunnawas pa Sultan
Pagdatung niya mawn pa astana'
sa'bu tuud nasasakit in Sultan.

Sagawa' in kasabunnalan niya in Sultan nagsakitsakit sadja ha supaya niya matukas in lawm sin pamikil iban panali' hi Abunnawas.

Laung hi Abunnawas, "Ampun Baribu Ampun, yari in patik mangasubu bang unu in nakaukuy kaymu?"

"Alla, Abunnawas," laung bihaini sin Sultan, "awn na bihaun manga hangkapitu aku imukuy. Di' ku na kasandalan in sakit sin ū ku yan biya' agun'agun masipak."

"Bang in alun ~~na~~ musa' na ha higad daplakan," laung bihaini sin Sultan, "sumung isab in sakit sin ū ku biya' sin tiyutukul sin basi'."

"Na, unu baha' in hikatabang sin patik ha Ampun?" laung hi Abunnawas. "Mabaya' tuud aku minsan pakain hula' daakun

kumawa' sin hikaubat kan Ampun atawa minsan in ginhawa baran ku hipagtulus i'hilas ku da bang mayan kaulian da hi Ampun."

Laung sin Sultan, "Na, bang aku lasalalahun Abunnawas bang humundung in pagpusa' sin alun yaun ha higad-daplakan, kumū' in sakit sin ū ku iban makahali tuud aku. Sumagawa' bang musa' na isab magbalik in alun sumakit na isab in ū ku biya' sin kaina tagna'."

"Hatiku Abunnawas," laung sin Sultan, "bang mu mapahundung kaku' in alun yaun kaulian in sakit ku ini. Hangkan bihaun daakun ta kaw papahukutan ku kaymu in alun."

"Ah! na ayaw kaw masusa Ampun. Bang amu in makauli' kaymu, na tantu hinangun ku. Bat biya' na sin agi ku minsan in dugu' nyawa ku hipaglilla' ku da bang pasalan hi Ampun."

"Na, marayaw na," laung sin Sultan.

Na namaid na hi Abunnawas. Bukun mawgay nagbalik siya pa astana' dimā nagkita' ha Sultan.

"Ū Ampun Baribu Ampun," laung bihaini hi Abunnawas, "awn kiyalupahan ku hibayta' kaymu."

"Na, unu baha' in kiyalupahan mu hibayta' kaku'?" laung sin Sultan.

Laung hi Abunnawas, "Kiyalupahan ta kaw baytaan sin magkagunahan aku sin hipanghukut ku sin alun. Na, napikil ku bang mu malubid kaku' in buhangin kahukutan ku in alun."

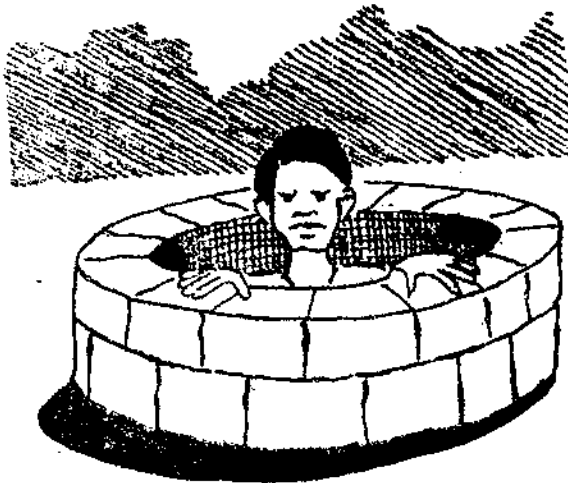
"Ah, na bat dupang tuud hi Abunnawas ini," laung sin Sultan iban panggalit, "biya' diin in kaagi ku maglubid sin buhangin?"

"Ah, na bihadtu ka Ampun. Na, pagga isab di' mu da malubid in buhangin na biya' diin isab in kahukut sin alun?" laung bihaini hi Abunnawas.

Wala' na nagkayba' in Sultan. Sa' na nag'ilung'ilung iban pag'iyang, "Bunnal bunnal hi Abunnawas ini malawm in panali' iban pamikil."

In Manuk Usug Di' Magpangiklug

Awn hambuuk waktu tiyaabit sin Sultan hi Abunnawas humadir sin hambuuk panayam'nayam piyaawn niya. Na, duun mayan natipun in tau katan magtuy na nagtita in Sultan.

Laung sin Sultan, "In panayam'nayam natu' ha adlaw ini hisiyusiyu tau in makaiklug pagguwa' niya dayn ha lawm sin kuppung tiyahayan yaun karihilan siya hanggatus dublun, sumagawa' bang siya di' makaiklug

hipahulug ku siya pa lawm lawd karajum." Pag'ubus sin Sultan nagtita magtuy na siya nanghinghing bihayān naglawag kan Abunnawas. Pagkita' niya kan Abunnawas magtuy niya na siyagina.

"Na biya' diin Abunnawas," laung sin Sultan.

"Bilang," in sambag hi Abunnawas iban uyum. Na, timagna' na in panayam'nayam. Sumagawa' ha way pa timagna' in panayam asal na piyabubutangan sin Sultan ka'patan tag'upat iklug ha lawm sin kuppung tiyatahayan, pasal ka'patan tagtū sundalu niya in limamud ha panayam'nayam hikaka'patan tag'upat baran niya.

Manjari, nagsublisubli na simūd pa lawm sin kuppung tiyahayan in ka'patan tagtū sundalu sin Sultan. Na pakaniya'pakaniya nagpakarā sadja hambuuk iklug sampay na

pa baran sin Sultan. Na, in ha ulihan hi Abunnawas. Pagsūd niya pa lawm sin kuppung namikil'mikil na tuud siya bang biya' diin in kapaawn niya sin iklug. Bukun mawgay magtuy na tuud awn timagbak pa lawm pamikil niya.

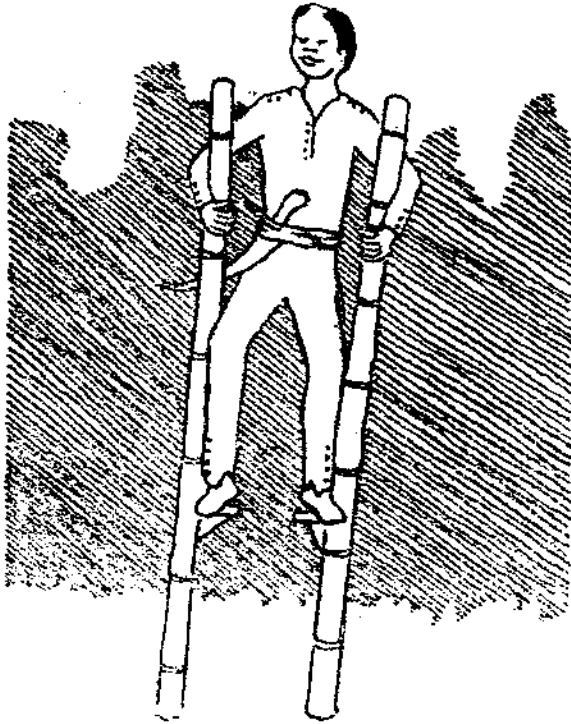
Pagguwa' hi Abunnawas dayn ha lawm sin kuppung magtuy na siya imulak, "Kukkugauk!"

"Na, Abunnawas hawnu in iklug mu," laung sin Sultan.

"Uy! Ampun in manuk usug di' magpang'iklug," laung hi Abunnawas. "In kamu katan manuk umagak pasal nangiklug kamu, ampa in aku manuk usug. Na, di' mang'iklug."

Na, way nahinang sin Sultan pasal kiyabunnalan siya. Sa' siya minīg way nakapamung unu'unu.

Hi Abunnawas Miyanaaw Ha Taas Patung

Manjari hambuuk waktu miyadtu na isab hi Abunnawas namisita pa Sultan. Pagdatung niya pa astana' magtuy siya namaluk pa Sultan.

Laung sin Sultan, "Na, ikaw sa yan Abunnawas. Unu ta' in gawi'gawi mu yan?"

"Wayruun da isab Ampun sa' tuud na nagpanawpanaw, kalu'kalu awn kasambanan lidjiki' ha labayan.

Layn sambung Ampun, kahapun nakapanaw aku ha taas sin patung," laung hi Abunnawas.

"Ha! Ha! Ha! bat asal asmak tuud hi Abunnawas ini. Biya' diin in manga kapanaw mu ha taas sin patung?" laung sin Sultan.

"Alla! Ampun, tantu mabuga' in patik magputing kaymu paygay iban ha bulan puti'. Sagawa' in bunnal niya tuud nakapanaw aku ha patung kahapun," laung hi Abunnawas.

"Na, marayaw na. Dihilan ta kaw hanggatus pilak bang kaw kakitaan ku makapanaw ha taas sin patung dayn ha bay mu mari pa astana' kinsum mahinaat. Sumagawa' bang mu yan di' mahinang asal papunggutan ta kaw tuud liug. Bat marugal aku pagputingan sin tau pagkahi ku," laung bihaini sin Sultan.

"Lilla' aku Ampun," in sambag hi Abunnawas. Na, namaid na minuwi' hi Abunnawas. Pag'uwī' niya magtuy na siya timuy madtu pa lawm kakahuyan namila' duwa patung ganta' manga tūngarupa in haba'. Pag'ubus ampa na siya isab kimawa' duwa patung sangahan siyugpat niya madtu pa duwa patung mahaba' ampa niya hiyukutan mahugut. Na nakahinang na siya kaldang.

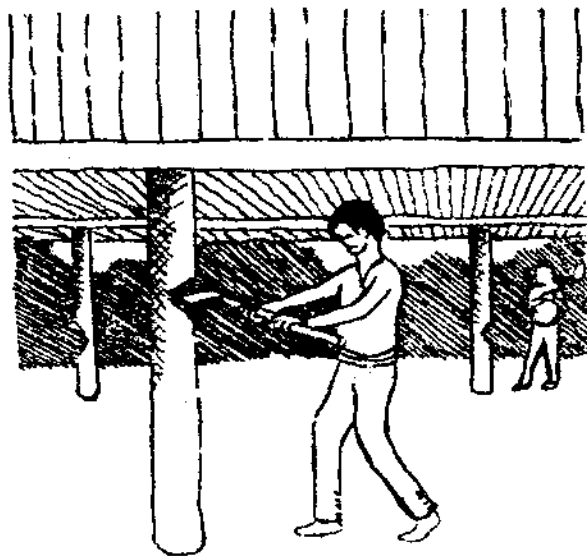
Pagbulat mahinaat magtuy na tuud siya nangaldang harap madtu pa astana' sin Sultan. Pagdatung niya madtu magtuy na tuud tiyawag niya in Sultan.

Laung hi Abunnawas, "Ū Ampun Baribu Ampun hundaw'hundaw naa kaw dayn tandawan mu." Pagdungug sin Sultan tingug hi Abunnawas, magtuy na tuud siya timandaw. Na, unu pa, yaun niya na kīta' hi Abunnawas nagpapanaw ha taas sin patung.

Sa' imiyan in Sultan, "Magsiddik na aku sin ingat hi Abunnawas ini, bat makapanaw hati siya ha taas sin patung."

In Tagainup Hi Abunnawas

Manjari ini awn hambuuk waktu awn dimatung tuwan guru mawn pa hula' hinda Abunnawas dayn ha hula' Misir. Limugay mayan in guru yaun duun timaud na in mulid niya.

Sakali ini hambuuk dum nanagainup na tuud in tuwan guru ini. Ha lawm sin indan niya in siya ini iban sin asawa sin Sultan nagbaya'baya'. Pagkuwan ini naadlaw mayan nanuysuy na tuud in tuwan guru sin tagainup niya ha manga

mulid niya, sin in siya nagbaya'baya' iban sin asawa sin Sultan ha lawm sin tagainup niya. Na pagkuwan ini, nanuysuy sa in hambuuk mulid niya pa Sultan. Na unu pa kaw, miyasu' na tuud in Sultan.

Laung biha'ini sin Sultan ha manga sundalu niya, "Kadtu kamu pa bay sin tuwan guru yaun, kawaa niyu in katan alta' niya, amu sadja in kapinan niyu in ha baran niya. Bang mangasubu kaniyu bang mayta' baytai niyu amu yan in hukuman sin tau magpanagainup."

Na miyadtu na in manga sundalu sin Sultan pa bay sin tuwan guru. Pagdatung nila madtu way pagbissara unuunu magtuy nila hiyakut in katan alta' sin tuwan guru, amu da in kiyapin in tamungun ha baran niya.

Laung sin tuwan guru, "Mayta' niyu yan piyaghakut in alta' ku?"

Laung sin hambuuk sundalu sin Sultan, "Na nagtita hi Ampun hipakawa' katān in alta', amu sadja in hipakapin in tamungun ha baran mu pasal amu yan kunu' in hukuman sin tau magpanagainup." Na way nahinang sin tuwan guru, sa' siya timukku' iban pagpanyabut. Iban way na siya nakapaghindu' ha manga mulid niya pasal nagsusa na sadja siya sin alta' niya nakawa' sin Sultan.

Sakali ini hambuuk adlaw biyaytaan sin hambuuk mulid niya pakadtuun kan Abunnawas papangaruhun sin parakala' niya. Na miyadtu na siya kan Abunnawas. Pagkadtu niya siyagina na siya hi Abunnawas.

Laung hi Abunnawas, "Na ikaw sa yan Tuwan guru. Sūd kaw. Unu baha' in gawigawi mu yan?"

"Na awn sa tuud ini gawi ku kaymu Abunnawas. In aku ini landu' nasusa pasal in katan alta' ku yadtu kiyawa'

sin Sultan. Wayruun tuud kiyapin minsan hangsulag amu da in ha baran ku ini," laung sin tuwan guru.

"Na mahi baha' piyakawa' sin Sultan in katan alta' mu, awn ka narusa mu kaniya?" laung hi Abunnawas.

Laung sin tuwan guru, "Na di' ku na hikatugila' kaymu bang dusa ku atawa bukun sa' dunguga na in hisuysuy ku kaymu ampa mu hukuma bang dusa ku atawa bukun."

"Na kadtu kunu' dungugun ku in suysuy mu," laung hi Abunnawas.

Laung sin tuwan guru, "Na biha'ini ba, Abunnawas. Hambuuk dum in aku nanagainup. Ha lawm sin tagainup ku in aku iban sin asawa sin Sultan nagbaya'baya'. Na sakali ini pagmahinaat piyanuysuy ku in tagainup ku ha manga mulid ku.

Pagkuwan ini in ngi' isab sukud namayta' pa Sultan in hambuuk mulid ku. Na unu pa kaw ini, paghambuuk adlaw, yan na in manga sundalu sin Sultan hiyakut na in katan alta' ku. Na iyasubu ku bang mayta'. Amu agi nagtita in Sultan hipakawa' in katan alta' ku amu da in hipakapin in baran ku pasal amu kunu' in hukuman sin tagainup ku. Na bang ikaw, Abunnawas, in mamikil awn dusa ku atawa wayruun?"

Laung hi Abunnawas, "Ah, na bat di' mapatut in hinang sin Sultan yan. Bukun na tuud ha lawm sin sara' in hinang niya. Sari ayaw kaw masusa. Mamikil aku bang biya' diin in kakawa' ku magbalik sin alta' mu." Na namikilmikil na duun hi Abunnawas bang unu in hinangun niya. Bukun mawgay awn na tuud timagbak pa lawm pamikil niya.

Laung hi Abunnawas, "Ah, biya' ha ini in hinangun mu. Pag'uwil' mu bihaun baytai in manga mulid pabatia kinsum

subusubu pakadtua pa astana' sin Sultan. Paparaha sila pakaniya-pakaniya kapa. Pagdatung nila madtu pa astana' papasukua sila pakaniya-pakaniya hambuuk hag sin astana', ubus ampa mu papakapahan kanila. Bang mag'asubu in Sultan bang mayta' nila kiyapa in manga hag sin astana' pabaytai tiyagainup laung, hi Abunnawas. Kiyapa niya in katan hag sin astana' sampay nalubu."

"Huun, magsukul tuud kaymu Abunnawas. Mari na aku," laung sin tuwan guru.

"Na unu bang unu na pahatiha mayan aku," laung hi Abunnawas.

"Huun," in sambag sin tuwan guru. Na minuwi' na in tuwan guru. Pagdatung niya pa bay magtuy niya na piyūn' in katan mulid niya ampa niya na biyaytaan sin agi hi Abunnawas. Na miyaya' isab in katan mulid niya.

Na pag'adlaw hambuuk subusubu pa bati' na in katan mulid sin tuwan guru. Awn sila ka'patan tau. Miyanaw na sila katan madtu pa astana' sin Sultan iban pagdā nila kapa pakaniya-pakaniya. Pagdatung nila pa astana' way pagbissara unu'unu magtuy nila na piyagsamasamahan kiyapa in katan hag sin astana' sin Sultan. Na unu pa kaw ini nabiya' na sin līnugan in astana'. Nagdawragan na in katan tau sin Sultan pa baba' nyimata' bang mayta' najugjug in astana'. Pagkita'kita' nila ini yadtu in ka'patan mulid sin tuwan guru nangangapa sin manga hag sin astana'. Līyang nila na madtu sagawa' di' malang bat daakan kunu' hi Abunnawas. Bukun mawgay awn na tuud limagungkad ha taas sin astana' biya' sin sapantun hangka raug lahing nahulug. Na unu pa kaw ini nagdawragan na in tau katan ha astana' pa lawm bilik sin Sultan. Na unu pa kaw ini, yaun na in Sultan naghahantal ha lantay nagsasapu sin hawakan iban sin busul niya ha ū. Di' na siya makabalukad dayn ha lantay.

Piyamungmungan sila sin Sultan! laung niya, "Huy, manga babbal kamu, bukun kamu mamandang sadja duun kaku'. Kari kamu patinduga niyu aku." Sumagawa' di' pa makasuuk mawn kaniya in magpatindug kaniya yadtu na naligad, pasal masi najujukjug in lawm sin astana'. Na namahit na in Sultan.

Laung sin Sultan, "Mahi ta' najujukjug in lawm sin astana' yan?"

laung sin hangka tau, "Ampun, yaun kiyakapa sin manga mulid sin tuwan guru in manga hag sin astana'. Liyang namu' sa' di' malang, pasal daakan kunu' hi Abunnawas."

Laung sin Sultan, "Ah, bat amu na isab in iru' yan in tagkahinangan. Biskay kamu kawaa niyu madtu hi Abunnawas. Ibut'ibut ayaw niyu papalugaya."

Na dāgan na in manga tau sin Sultan miyadtu magkawa' kan Abunnawas. Bukun mawgay yan na hi Abunnawas. Sīnnyalan niya na in manga mulid sin tuwan guru hipapahundung in pagkapa sin manga hag. Pag'ubus ampa na siya simakat madtu pa taas sin astana' namaluk pa Sultan. Wala' pa siya nakasuuk madtu pa Sultan. Wala' pa siya nakasuuk madtu pa Sultan magtuy na siya piyamungungan.

Laung sin Sultan, "Huy! babuy kaw, Abunnawas, mahi mu piyakapa in manga hag sin astana' ku? Asal magbayad kaw tuud yan iban hipapakalabusu ta kaw tuud yan."

"Alla! Ampun, ayaw kaw mag'us'us magpanaug sin hukuman mu. Dunguga naa in daawa ku ampa mu hukuma.. Bat bukun ku tuud yan manga tiyuud liyaugan in astana' mu. Sagawa' hambuuk dum nanagainup aku. Sakali ha lawm sin tagainup ku piyakawa' mu kunu' aku pa astana'. Na miyari na kunu' aku

namaluk kaymu. Pagkuwan ini kunu' diyaak mu aku nanglawag tau paibanun kaku' mag'utud sin manga hag sin astana' mu. Na miyadtu na aku nanglawag tau. Sakali in nakawa' ku in manga mulid sin tuwan guru. Na pagbulat mahinaat bihayon miyari na kunu' aku iban sin manga mulid sin tuwan guru pa astana' iban pagdā namu' kapa. Na pagdatung namu' pa astana' piyagsamasamahan namu' na kiyapa in katan hag sin astana' sampay nalubu pasal amu yadtu in daakan hi Ampun ha lawm sin tagainup ku," laung biha'ini hi Abunnawas.

Laung sin Sultan, "Ah, na bat asal kangug tuud hi Abunnawas ini. Mahi agarun in tagainup mu?"

"Na mahi ku ba isab, Ampun, di' kahagarun sin ikaw in tagdaakan," amu agi hi Abunnawas.

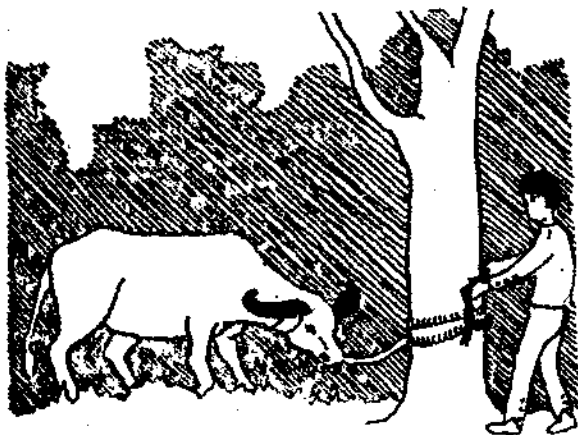
Laung sin Sultan, "Ah, minsan aku in tagdaakan bang ha lawm sin tagainup di' yan maitung. Wayruun hukuman niya yan."

"Na bunnal kaw, Ampun. Di' hati mahukum in tagainup. Na biya' diin, Ampun, sara' tuud isab yan sin di' mahukum in tagainup?" laung hi Abunnawas.

"Na tantu amu yan in sara' niya," in sambag sin Sultan.

"Na bang bihadtu Ampun in sara' niya sin di' maagad in tagainup hati niya di' mahukum. Na pagga bihadtu in sara' niya na subay mu hiuli' in katan alta' sin tuwan guru pasal sin siya nagbaya' iban sin asawa mu ha lawm sin tagainup niya sadja. Hati niya way hukuman niya. Na bang sawpama di' mu hiuli' in katan alta' sin tuwan guru na ikaw na, Ampun, in nanglubu sin sara' mu. Bukun ka Ampun?" laung biha'ini hi Abunnawas. Na unu pa, way na nakapamung in Sultan unuunu sa' na nag'ilung'ilung. Wayruun na nahinang niya pasal kiyabunnalan siya hi Abunnawas. Sa' niya piyauli' katan in alta' sin tuwan guru.

In Kabaw Tiyapuk Hi Abunnawas

Manjari ini paghambuuk na isab waktu napikil na isab hi Abunnawas madtu pa Sultan pasal wayruun na isab sin niya. Pagdatung niya madtu pa astana' magtuy na siya namaluk pa Sultan. Na, siyagina na siya sin Sultan.

Laung sin Sultan, "Na, ikaw sa yan Abunnawas. Unu na baha' isab in gawigawi mu yan?"

"Ah, tuud na nagpanaw'panaw sadja Ampun. Layn sambung Ampun pila s̄in ta' in magsūd pa lawm lima mu ha lawm sin hangka adlaw?" laung hi Abunnawas.

"Mayta' kaw manga nakapangasubu Abunnawas?" laung sin Sultan.

"Way da isab Ampun. Sagawa' biya' aku nag'inu'inu bang biya' diin in pag'usaha mu sin di' kaw yan mag'ig dayn ha bay. Bang ku kita'kitaun minsan in kay'man pilak kahunitan kaw magpasūd pa lima mu," laung bihaini hi Abunnawas.

"Na mayta', in ikaw Abunnawas pila s̄in in magkausaha mu hangka adlaw?" laung sin Sultan.

"Ah, na maray' kaw di' makakahagad Ampun sa' in magkausaha ku ha lawm hangka adlaw kulang'kulang hanggatus pilak. Masuhul labi pa dayn duun," in sambung hi Abunnawas.

"Puting mu na tuud yan Abunnawas. Haunu kaw makausaha hanggatus pilak ha lawm hangka adlaw? Minsan in aku in Sultan pa di' da makausaha biya' ha yan taud ha lawm hangka adlaw. Ikaw pa isab yan sin wayruun da kawasa mu iban way da hinang mu dayn sin maglunsul madtu mari," laung sin Sultan.

"Ah, na magtuk na kita Ampun. Ha di' pa sumadlup in suga makausaha na aku hanggatus pilak gam mayan labi pa," laung hi Abunnawas.

"Na kadtui. Sumagawa' apabila di' da maagad in bissara mu yan hipabugit ta kaw madtu pa alud gulangan," laung sin Sultan.

"Apus," laung hi Abunnawas. Na, namaid na minuwi' hi Abunnawas. Sakali paglabay niya dayn ha hambuuk bay awn na tuud kita' niya hambuuk ina' kabaw hiyuhukut ha puun niyug.

Liling niya na madtu bang way da tau. Pagliling niya madtu way da tau magtuy niya na hiyubaran in ina' k̄abaw dayn ha puun niyug ampa niya diyā madtu pa lawm kakātian. Hiyukutan niya ha puun kahuy dakula'. Ubus ampa siya nag'us'us miyadtu nagbalik pa astana'.

Bukun mawgay awn na tuud tau miyawn pa Sultan nagpahati sin nalawa' in ina' k̄abaw niya. Sakali magtuy miyawn hi Abunnawas nangusihat.

"Unu ta' in susa sin hambuuk taymanghud ini Ampun?"
laung hi Abunnawas.

"Ay, nalawa' ba kunu' in ina' k̄abaw niya kāina. Ampa bang kunu' awn tau makabak sin ina' k̄abaw niya dihilan niya kunu' duwanggatus pilak" laung sin Sultan.

"Uy! na, sulayan ta kunu' putikaun. Kalukalu kugdanan sin putikaan ku ini," laung hi Abunnawas. Na, giyuwa' na hi Abunnawas in putikaan niya ampa na diyumulan duun.

Na pagdumul niya, laung bihaini hi Abunnawas, "Bang aku wala' nasalu iban in putikaan wala' da nagliyu ha adlaw ini kabaakan mu da in ina' kābaw mu. Ha bayta' sin putikaan ini yadtu in ina' kābaw hiyuhukut ha puun sin kahuy dakula' ha lawm sin kātian."

"Na, hawnu baha' in tungud sin puun kahuy piyaghukutan sin ina' kābaw ku?" laung sin tau kiyalawaan kābaw.

"Na, bihaini. Pagnaug mu dayn ha taas sin astana' mamuntulan na kaw harap pa sātān. Pag'abut mu pa suli'pang amu in labayi in dan harap pa tuu. Pag'ubus makaabut mayan kaw pa sapa', na dūng na kaw harap pa subangan. Makapanaw

kaw manga hangka usuk batu kakitaan mu na in ina' k̄abaw mu hiyuhukut ha puun kahuy dakula'," laung hi Abunnawas.

Na unu pa dāgan na in tau kiyatakawan ina' k̄abaw harap pa lawm k̄atian. Na sakali ini, hawpuun ta, nakabalik na in tau kiyatakawan k̄abaw yaun pa astana'. Nagpupungat na iban hulas niya laung mu yan biya' manga laggu' bakul. Agun na di' makabissara sin hapus niya.

Laung niya bihaini, "Alla, Abunnawas nakamataud ku libut in lawm k̄atian yaun, sagawa' minsan lambung sin ina' k̄abaw wala' ku da k̄ita'."

Laung sin Sultan, "Ah, na maray' yan puting na tuud hi Abunnawas. Unu na yan di' mu kabaakan in laggu' sin ina' k̄abaw bang bunnal da in agi hi Abunnawas yaun hiyuhukut ha puun kahuy dakula'."

"Maap'maap dakuman sa' in putikaan ku ini di' magputing. Haram, minsan kitaniyu madtu ha bihaun yaun da in ina' k̄abaw hiyuhukut ha puun sin kahuy dakula'," laung hi Abunnawas.

"Marayaw na," laung sin Sultan, "magad aku matun kumita', sumagawa' bang in k̄abaw di' kabaakan sampay sumadlup in suga ikaw in magganti' sin ina' k̄abaw."

"Bilang," laung hi Abunnawas, "sumagawa' bang isab pagkadtu natu' bat yaun da in ina' k̄abaw hiyuhukut ha puun sin kahuy na subay ganapan mu hanggatus pilak in sarakka k̄aku' sin tau kiyalawaan k̄abaw."

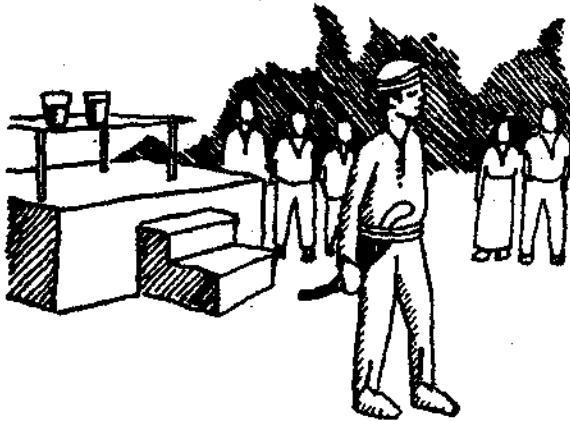
"Bilang," laung sin Sultan.

Na nagpanaw na sila samasama pa lawm sin k̄atian. Na unu ba hamanan mu kan Abunnawas sa' nagtulus sin panaw' niya

pasal siya in nagtapuk sin ina' k̄abaw. Na kiyugan tuud in tagdapu sarta' diyuhalan niya na hi Abunnawas duwanggatus pilak. Pagtabuk hi Abunnawas sin s̄in magtuy niya na tuud siyagina in Sultan.

"Na Ampun biya' diin da in janji' ta," laung hi Abunnawas. Tiktik kaw batu wala' nakapamung in Sultan unu'unu, sa' niya piyuas in hambuuk dublun dayn ha badju' niya ampa niya liyaruk madtu kan Abunnawas, ampa siya miniḡ biya' sin hantang miyaki'.

In Pagtuk sin Sultan sin Lupa' Sug iban
sin Sultan Ha Dugayng Hula'

Manjari ini awn Sultan
dayn ha dugayng hula'
miyari pa Lupa' Sug dimā
nagpanayamnayam ha Sultan sin
Lupa' Sug. Piyag'apusan sin
duwa Sultan ini sin bang
dumaug in Sultan sin Lupa' Sug
makawa' niya in kappal sin
Sultan dayn ha dugayng hula'
iban na sin katan luun niya.
Malayngkan, bang siya daugun
makawa' isab in paghula' niya
sin Sultan dayn ha dugayng
hula'.

Na unu pa kaw ini, nasusa na in Sultan sin Lupa' Sug, karna' bang siya daugun, na tau dayn ha dugayng hula' na in magparinta sin hula' niya, ampa dayn sin awal jaman pa yadtu wala' in Lupa' Sug kiyapamarintahan sin tau dayn ha dugayng hula'. Limugay duun nagpikil in Sultan piyakawa' niya na tuud hi Abunnawas.

Laung sin Sultan, "Kawaa niyu madtu kaku' hi Abunnawas. Ibut'ibut pakaria niyu hi Abunnawas. Baytai niyu in dūm di' paadlawun, in adlaw di' padūmun. Subay siya magtuy mākari pasal landu' aku kiyapasuan namikil." Na, miyadtu na in manga daraakun sin Sultan nagkawa' kan Abunnawas. Bukun mawgay yan na hi Abunnawas kārang na harap pa astana'. Pagdatung, way paghantang tindug magtuy siya namaluk pa Sultan.

Laung hi Abunnawas, "Na unu baha' in sigla' murka' hi Ampun hangkan piyakawa' in patik?"

Laung sin Sultan, "Alla! Abunnawas kiyapasuan aku ini namikil. Awn ba yaun dimatung mari Sultan dayn ha dugayng hula' dimā kāku' nagpanayamnayam. Sakali ha panayamnayam yaun hipasilang kāku' in tubig mata'bang iban sin dagat. Na biya' diin in katukud ku sin di' pakinaman kāku'. Ampa sibu' da in lupa niya."

"Ah, na, ayaw kaw magsusa Ampun. Maluhay na sa yan, sa' pauwia naa aku pa bay," laung hi Abunnawas.

"Abunnawas, kinsum na in pagpanayamnayam. Yaun na in kappal nagdurunggu' ha jambatan," laung sin Sultan.

"Huun, Ampun," laung hi Abunnawas.

Sakali dimūmdūm mayan limanguy na tuud hi Abunnawas pa jambatan ampa siya simakat pa kappal agak agak dayn ha bulian.

Na manjari kiyatungupan niya nagbibissara in duwa wajil sin Sultan pasal sin pagbutang sin basu taga luun dagat iban sin tubig mata'bang, amu in kagunahan ha pagpanayamayam.

Laung sin hangka tau, "Paharapun ta pakain in basu taga luun tubig mata'bang?"

"Papaharapun ta pa subangan," laung bihaini sin hangka tau.

"Na in basu taga luun dagat?"

"Ah, paharapun ta pa sadlupan. Subay bihaini in kaagi sin pagbutang sin duwa basu ha lamisahan." Naubus mayan kiyatungupan hi Abunnawas in pagbissara sin duwa wajil sin Sultan imagak'agak na isab siya nanaug dayn ha kappal ampa siya limanguy nagbalik pa higad. Pagdatung hi Abunnawas

piyaipat siya sin Sultan biya' pangantin, sa' wala' pa sila nakapagbissara iban sin Sultan in pasal sin pagpanayamnayam. Pagbulat mahinaat unu pa, nahiyul na in tau katan.

Laung bihaini sin kaibanan, "Walla! Matukas na tuud in ingat sin Sultan natu'. Asal daugun na tuud siya ha pagpanayamnayam ini, pasal biya' diin in kasilang niya sin dagat iban sin tubig mata'bang bang niya di' kinaman, karna' hangka lupa da in dagat iban sin tubig mata'bang."

Na, hawpuun ta naabut na in waktu sin pagpanayamnayam. Na, duun na natipun in tau katantan ha halaman sin Sultan. Na, in Sultan nanghinghing na naglawag kan Abunnawas. Sagawa' wala' duun hi Abunnawas. Magtuy niya diyaak in manga tindug niya maglawag kan Abunnawas ha katauran sin tau, sumagawa' wala' da nila kiyabakan. Na unu pa, hiyanggaw na in Sultan. Magsusuuk in waktu sin pagtagna' sin pagpanayamnayam magsusung in hanggaw sin Sultan. Bang niya

nanamun biya' na sin giyandangan in lawm daghal niya. Bukun mawgay dimatung na in Sultan dayn ha dugayng hula' iban sin manga tindug niya mawn pa pagpanayamnayaman. Na unu pa kaw ini, dimuhun na in hanggaw sin Sultan. Karna' minsan lambung hi Abunnawas wayruun da anawun. Diyunuk na sin hulas in Sultan laung mu yan biya' manga laggu' bakul lima in hulas niya ha tuktuk. Masimasi naman in paglawag sin pangatud niya kan Abunnawas, sagawa' na wala' duun hi Abunnawas.

Na, nahatul mayan in katan timagna' na in pagpanayamnayam. Imitung na in wajil sin Sultan dayn ha dugayng hula'. Pag'abut sin hikahangpu' itung niya subay na timindug in Sultan sin Lupa' Sug mamayta' bang ha unu tungud in basu tā luun dagat iban iban basu tā luun tubig mata'bang. Na, timagna' na nag'itung agak'agak in wajil sin Sultan.

"Isa...duwa...tū...upat...lima..." laung sin wajil. Na unu pa kaw ini, namidpid na in Sultan sin Lupa' Sug. Sampay in lingkuran niya najugjug na laung mu yan sin awn linug. Pag'abut sin itung hikaunum sampay hikapitu nanglunuk na in Sultan. Sarta' namuti' na biya' sin hiyugas bugas in bayhu' niya. Lagi' in hulas niya, laung mu yan, na biya' ulan magtū' dayn ha tuktuk niya. Pag'itung hikasiyam na kimaruk na tuud in tatat sin Sultan sarta' nakalimug na manga ihi' sin buga' niya. Pag'itung hikahangpu' ambaya' na mapunung in Sultan daypara yaun sa hi Abunnawas naglilingkud ha taykud niya. Magtuy siya iyulinan hi Abunnawas ha abaga.

Laung hi Abunnawas, "Ampun, in luun sin basu tampal pa subangan tubig mata'bang ampa in basu harap pa sadlupan in luun niya dagat."

Na unu pa kaw, in Sultan nakanapas na dakula'. Asal da nangluya na nangulasug nagbalik in ginhawa baran niya. Magtuy siya nakatindug sarta' namudlun na miyanaw harap pa palalihan. Ampa niya na silang in tubig mata'bang iban sin dagat. Na tantu kiyatukuran niya. Na amu yadtu in karang sin Sultan sin Lupa' Sug sin pagpanayamnayam.

ABUNNAWAS IBAN SIN SAPI' MANDANGAN

IN MANGA TAU HA PANAYAMNAYAM:

Abunnawas- hambuuk tau malanjang, palla' amu in dimaraug
sadja sin pikil akkal sin Sultan.

Sultan- hambuuk tau pandak, matambuk iban makakatawa in
dagbus.

Asawa hi Abunnawas- hambuuk babai sibi'sibi in pamaranan
manga labi kawhaan tahun in ummul.

Paraakun sin Sultan- hambuuk bata' ba'gu mag'aayuput sin
kagunahan sin Sultan.

Manga sundalu sin sultan- walungkatau.

Manga tau ha kawman- usug, babai iban manga bata'.

MANGA PANGARINGARI SIN PALALIHAN

Act I- hambuuk patta' dakula' sin astana' sin Sultan,
tilam dakula' hiyahanigan sin palmaddani'
ginisan in walna', manga uan, batunjang, sawan,
pinggan, lay, pastan tumbaga, baluy, iban manga
mangaringari tumbaga.

Act II- hambuuk patta' dakula' sin kawman, baluy,
agung, uan, buras, palitaan, talam, lay, basu.

Act III- sibu! da iban sin Act I

LUGAL KIYAAWNAN SIN ISTURI: hambuuk kawman ha Lupa' Sug.

IN PANAMUNGTAMUNG: panamung Tausug.

Act I

IN LUGAL: Ha lawm sin astana' sin
sultan. Awn kantil taga
tilam hiyahanigan sin manga
palmaddani' ginisan in
walna', iban manga uan
biyabangkatbangkat ha taas
sin tilam. In batunjang
taga luun kakaun biyubutang
ha taas tilam. In manga
baluy amu hihiklad ha
lantay iban in manga
panumbaga biyubutang ha
higad sin kulangan sin
sultan.

In sultan limilingkud ha taas sin tilam simasandig ha manga ūan biyabangkatbangkat nagsasantap. In daraakun niya duun limilingkud ha baluy nagbayu sin mama'.

In manga sundalu sin sultan duun nagtitindug magdarā sin budjak iban sin taming nila.

Sumud hi Abunnawas.

SULTAN: Na, ikaw sa yan Abunnawas. Sud kaw.

ABUNNAWAS: (Simud na hi Abunnawas sarta' namaluk na siya madtu pa Sultan. Ubus ampa siya namilang ha baluy).

Patik! Nainuinu aku bang unu baha' in sigla' murka' hi Ampun.

SULTAN: (Sinnyalan niya in hambuuk sundalu niya hipapaig na in batunjang).

Piyakawa' ta ba kaw bat nasusa aku pasal sin sapi' ku mandangan.

(Hiruhal sin daraakun in mama' pa sultan)

ABUNNAWAS: Na, mahi baha' nasusa hi Ampun pasal sin sapi' niya mandangan?

SULTAN: Mahi ba aku di' masusa, Abunnawas sin wayruun tubu' sin sapi' ku mandangan yaun, ampa in kahahambug sin baran. 'Ha pikil ku maluppas tuud yaun bang di' makabaak anak.

(Hambuuk sundalu sumud dumuhul kan Abunnawas sin mamaan.)

ABUNNAWAS: (Magbayu hi Abunnawas sin mama'.)
Na biya' diin? Unu baha' in hikatabang sin patik ha Ampun?

SULTAN: Na, hangkan ta na kaw piyakawa' pasal kiyarungugan ku maingat kaw kunu' mag'ipat sapi'. Hangkan napikil ku hipa'ipat kaymu in sapi' ku mandangan ha lawm sin hangka bulan ha supaya makaanak.

(Timindug in sultan ampa manaw madtu mari.)

Sagawa' ayaw kaw magawa. Di' aku dumaak kaymu ha way tungud niya. Dihilan ta kaw limanggatus dublun bang mu mapaanak in sapi' ku mandangan. Buwat malayngkan bang mu di' mapaanak ha lawm sin hangka bulan hipaluun ta kaw ha lawm bubu ampa ta kaw hipahulug pa lawd karajum.

(Humundung hangkaray'. Lumingkud magbalik.)

Na, biya' diin in pikil mu, Abunnawas?

ABUNNAWAS: (Namikilmikil hangkaray' sarta' nangatul sin ū niya.)

Ah, na, Ampun, ayaw kaw masusa. Amu pa ka isab hat manga biya' sadja ha yan in hipahinang mu kaku' lagi' awn da isab tungud. Minsan isab in way, biya' na isab sin pagkabiyaksahan mu di' aku magsusumlut sin unuunu daakan mu. Iban biya' na sin kiyapamung ku dayn sin angay tagna' minsan in dugu' nyawa ku hipaglilla' ku da bang ha pasalan hi Ampun.

SULTAN: (Tumindug in Sultan ampa niya tuppakun hi Abunnawas ha abaga.)

Na marayaw na Abunnawas. Kadtu na kaw hubari na in sapi' mandangan yaun dayn ha kahuy. Sagawa' tumtuma pag'abut hangka bulan dāha magbalik mari in sapi' iban sin anak niya.

ABUNNAWAS: (Sumiyum sin lima sin Sultan.)

Huun, Ampun. Mari na aku.

(Gumuwa' na hi Abunnawas.)

TAMBULUN IN KURTINA

ACT II

Scene I. IN LUGAL: Bay hi Abunnawas. Baluy hihiklad ha lantay iban sin manga uan biyabangkatbangkat iban biyubutangan buras in uhan sin kulangan. Awn lampu nagpipinting ha gi'tungan iban agung biyubutang ha paggagantungan sin agung.

ABUNNAWAS: (Sumud hi Abunnawas. Magbiyubiyu siya madtu mari iban pangatul niya sin ū niya. Magbissara siya isaisa niya.)

Biya' diin baha' ini in kapaanak ku ha sapi'
mandangan?

(Lumingkud siya iban panakmay taku'. Ubus
humangad pa taas ampa dumumul.)

Bang isab manakaw aku anak sapi' sin tau
magsumbung da in tau pa Sultan. Ah, di' manjari.

(Tumindug siya ampa niya suan in lampulampu.)

Na bang isab mami aku anak sapi' ha unu aku
kumawa' sin.

(Magbiyubiyu madtu mari iban pag'ilung'ilung.)

Alla! sibu' da, di' da manjari.

(Mangiyaban.)

Gam pa aku matug. Kalukalu aku managainup bang
biya' diin in kaanak sin sapi' mandangan.

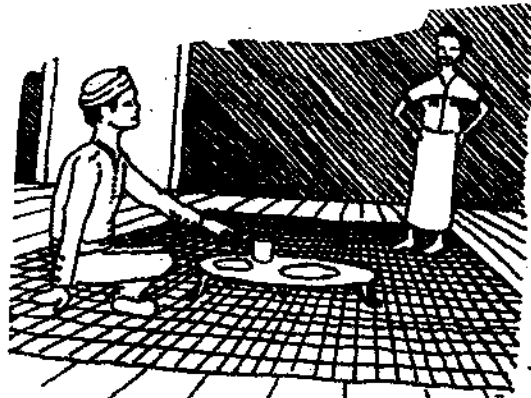
(Igan niya in pis niya iban sin kalis niya.
Pungan niya in lampu ampa siya kumulang.)

TAMBULUN IN KURTINA

Scene 2 IN LUGAL: Hi Abunnawas duun namimilang ha baluy iban sin panakmay niya taku'. In dagbus niya nasususa. Magkikimutkimut siya. Sumud in asawa niya, manaw agak'agak, iban pagda pagkaun ha talam. Hikutang niya in talam ha alupan hi Abunnawas.

A. WIFE: Ay, kaw, Abunnawas, naunu na ta' kaw yan? Biya' na kaw yan sin kiyakangug magbissara kaw sin isa isa mu. Haram, bukun na mawgay kalawaan na kaw siput.

ABUNNAWAS: (Sinnyalan niya in asawa niya di' papaghibukun.) Psst! Ayaw ba kaw, ina' niya, maghibuk. Biya' marayaw in timagbak pa lawm pamikil ku hayn duun. Kalukalu muramurahan mapaanak ku da in sapi' mandangan sin Sultan.

A. WIFE: (Masi timitindug iban panghawak niya.)

Astagpirulla! Bat asal kangug na tuud hi
Abunnawas ini. Bukun na tuud ini sayu niya bat
magpamissarahan na sin way ag. Asal bang mu yan
di' hundungan in karupangan mu yan asal humawpu'
na sadja in ummul mu.

ABUNNAWAS: (Ulinan niya in pagkaun.)

Ay kaw, ina' niya amu da ini in pagkaun ta?
Ista' tahay sadja iban siyanglag?

A. WIFE: (Lumingkud ha alupan hi Abunnawas diyudugalan)

Magpi'pi' pa kaw ini, marayaw na yan awn mabuslad
mu. Di' mu sadja pikilun masuok na hangka bulan
di' na kaw magnaug lupa' mag'usaha. Na unu in
hipami ku pagkaun? Masuuk na hangka bulan bihaun,
wayruun na yan hinang mu dugayng dayn sin matug,
kumaun iban mag'annyam'annyam sin katan karupangan
ha lawm pamikil mu. Iban kitaa ba minsan sadja
in lupa dagbus mu yan makasipug na. Di' na kaw
yan minsan magpamaygu', bahu' langag na kaw yan.

ABUNNAWAS: (Magpakulatik sin gulamay lima.)

Naka' ku na! Naka' ku na!

(Mag'us'us minum hangka basu tubig. Tumindug
ampa lisagun makusug in agung. Ubus ampa
mag'us'us gumuwa')

ABUNNAWAS WIFE: (Mainuinu)

Huy, Abunnawas pakain ta' kaw yan?

TAMBULUN IN KURTINA

ACT III

IN LUGAL: Ha salas sin astana' sin Sultan..

ABUNNAWAS: (Mag'ulak ha taykud sin palalihan.)

Nag'anak na hi Ama' ! Nag'anak na hi Ama' !
Nag'anak na hi Ama' !

UKABUN IN KURTINA

(Sumud na hi Abunnawas pa lawm sin salas sin astana' sin Sultan iyuurul sin manga tau.)

SULTAN: (In Sultan nagkukulang makalungkahad dayn ha kulangan niya. Tumindug siya iban panghawak.)

Unu ta' in hiluhala' yan?

(Makajungkat in manga jaga kiyakaru')

ABUNNAWAS: Nag'anak na hi Ama' ! Nag'anak na hi Ama'!
Nag'anak na hi Ama' !

SULTAN: (Amahan in Sultan)

Huy! Abunnawas kiyangug na ka kaw yan. Maray' kaw yan kiyalawaan na sayu. Biya' diin in manga kaanak hi Ama' mu sin usug siya. Hangkan da kaw ini di' asmak tuud.

ABUNNAWAS: Aw! maafpaap dakuman, Ampun, bat di' hati mag'anak in usug. Hangkan da tuwi' isab di' mag'anak in sapi' mu mandangan bat usug.

Magkatawa in tau katantan.

TAMBULUN IN KURTINA

ANG PAGLULUBID NG BUHANGIN
AT PAGTATALI NG ALON

Itong si Abunnawas ay kilala sa katalasan ng kaniyang isip. Madali niyang nauunawaan ang mga bagay-bagay at mabilis siyang nakalulusot pag siya'y napapasuon sa mga sitwasyong alanganin. Ni isa ay wala pang nakadaig sa kaniya sa katalinuhan.

Isang araw, nakipagkita si Abunnawas sa hari upang magbigay-galang. Nang dumating siya sa palasyo, napag-alaman niyang ang Sultan ay may sakit. Ngunit ang katotohana'y nagsasakit-sakitan lang ang Sultan upang subukan ang katalinuhan ni Abunnawas.

Nagwika si Abunnawas sa Sultan, "Kamahalan, ang iyong abang alipin ay narito upang alamin kung ano ang inyong karamdaman".

"Naku, Abunnawas," sambot ng Sultan, "mag-iisang linggo na akong may sakit ngayon. Hindi ko na matagalan ang matinding sakit ng ulo. Tila yata mabibiyak ang aking ulo."

"Pag nadudurog ang buhangin sa pampang, lalong tumitindi ang sakit ng aking ulo na para bang minamartilyo", pagpapatuloy ng Sultan.

"Ano po kaya ang magagawa ng isang alipin para matulungan ang inyong Kamahalan?" tanong ni Abunnawas. "Ako po ay handang tumungo

saan mang malayong pook upang hanapin ang makapagpapagaling sa inyo, Kamahalan. O, kahit pa ang sarili kong buhay ay buong puso kong ipagkakaloob gumaling lamang po kayo, Kamahalan."

Sumagot ang Sultan, "Abunnawas, pag tigil na ang pagdudurog ng buhangin sa pampang, damdam ko'y nawawala ang sakit ng aking ulo at ako'y napapahinga ng husto. Nguni't sa sandali na namang magsimula ang pagdudurog sa pampang, sumasakit na muli ang ulo ko. Marahil, Abunnawas, kung mapatitigil mo ang alon sa pagdudurog ng buhangin sa pampang, gagaling ang aking karamdaman. Kaya, ngayon, iniutos ko sa iyong bigkisin mo ang mga alon."

"Naku, huwag kayong mag-alaala, Kamahalan. Kung iyan lang ang makapagpapagaling sa inyo, gagawin ko po. Tulad na nga ng nasabi ko na, nakalaan akong itaya ang sarili kong buhay alang-alang sa inyo, Kamahalan," taimtim sa pusong sabi ni Abunnawas.

"Mabuti, mainam!" wika ng Sultan. Nagpaalam na si Abunnawas at umalis na. Makaraan ang ilang sandali, nagbalik siya sa palasyo upang makipagkitang muli sa hari. "Kamahalan," panimula ni Abunnawas, "mayroon po akong nalimutang sabihin sa inyo."

"Ano yaong nalimutan mong sabihin sa akin?" tanong ng Sultan.

Sumagot si Abunnawas, "Nalimutan kong sabihin sa inyong may kakailanganin ako sa pagbibigkis ng mga alon. Naisip ko pong kung malulubid ninyo ang buhangin para sa akin, may maibibigkis ako sa mga alon."

"Napakatanga mo Abunnawas," galit na sabi ng Sultan, "paano ko malulubid ang buhangin?"

"Kung kayo, Kamahalan ay di makapaglubid ng buhangin, ako pa po kaya ang makapagbigkis ng mga alon?"

Di nakapangusap ang Sultan. Naumid siya. Tumango at nagwika, "Talagang matalino si Abunnawas!"

HINDI NANGINGITLOG ANG TANDANG

Minsan ay inanyayahan ng Sultan si Abunnawas na lumahok sa isang palaro na ang Sultan mismo ang mangangasiwa. Nang ang mga tao'y natitipon na, nangusap ang Sultan.

Sinabi niya, "Sa ating palaro ngayon, sinumang makaaaahon sa tigang na balong iyon at makapagpapakita ng isang itlog bilang katunayan na nangitlog siya ay magkakamit ng gantimpalang isang daang salaping ginto. Nguni't kung hindi siya makapangingitlog, ipatatapon ko siya sa pinakamalalim na bahagi sa dagat".

Nang makapangungusap ang Sultan, mabilis siyang tumalikod at hinanap si Abunnawas. Kaagad siyang binati ng Sultan pagkakita sa kaniya.

"Ano'ng masasabi mo, Abunnawas?" tanong ng Sultan.

"Sang-ayon po ako", nakangiting sagot ni Abunnawas.

At nagsimula na ang palaro. Nguni't bago pa pala nagsimula ang palaro, nakapag-lagay na ang Sultan ng apatnapu't tatlong itlog sa loob ng tigang na balon sapagka't apatnapu't tatlo ang kaniyang mga tauhan ang kasali sa palaro.

Ang apatnapu't tatlong tauhan ng Sultan ay isa-isang lumusong sa tigang na balon, bawa't isa'y may dalang itlog sa pag-ahon, pati na ang Sultan. Si Abunnawas ang huling lumusong sa balon. Nang naroon na siya, nag-isip siya ng paraan kung paano siya makapangingitlog. Makaraan ang ilang saglit, isang ideya ang pumasok sa kaniyang isip.

Nang makaahon siya sa balon sumigaw siya ng "Kukku-gauk!"

"Abunnawas, nasaan ang iyong itlog?" tanong ng Sultan.

"Kamahalan, di maaring mangitlog ang tandang," tugon ni Abunnawas.

"Kayong lahat ay inahin sapagka't nangitlog kayo. Pero, ako ay tandang kaya, hindi ako nangingitlog."

Kaya't walang nagawa ang Sultan sapagka't napagkuro niyang tama si Abunnawas. Umalis siyang gaputok ma'y di nakapagsalita.

LUMAKAD SI ABUNNAWAS SA
IBABAW NG KAWAYAN

Dumating na naman ang isang pagkakataong madalaw ni Abunnawas ang Sultan. Pagdating niya sa palasyo, kaagad siyang yumukod at humalik ng kamay sa Sultan.

"Ikaw pala Abunnawas," pambungad na bati ng Sultan. "Ano ang sadja mo rito?"

"Wala naman, Kamahalan, naglalakad-lakad lang. Baka sakaling makasumpong ako ng mabuting kapalaran sa daan. Maiba ko po ang usapan, Kamahalan, kahapon, ay naglakad ako sa ibabaw ng kawayan," wika ni Abunnawas.

"Ha, ha, ha," ang malakas na tawa ng Sultan, "itong si Abunnawas, kahit na kailan ay tanga. Paano ka makalalakad sa ibabaw ng kawayan?" tanong ng Sultan.

"Totoo, kamahalan. Ang iyong alipin ay natatakot magsinungaling lalo na sa banal na buwang ito. Totoong ako'y lumakad sa ibabaw ng kawayan kahapon," sabi ni Abunnawas.

"Mainam! Bibigyan kita ng sandaang piso maipakita mo lang sa aking lumalakad ka sa kawayan mula sa bahay mo hanggang dito sa palasyo.

Gawin mo ito bukas nang umaga. Subali't, kung hindi mo magagawa, nagpasiya na akong ipapugot ang iyong ulo, sapagka't galit ako sa mga taong nagsasabi ng kasinungalingan sa kaniyang kapuwa." Ganitong talaga magsalita ang Sultan.

Sumagot si Abunnawas, "Tinatanggap ko po ang inyong hamon."

Umalis si Abunnawas. Nang makarating siya sa kaniyang bahay, kaagad siyang nagtungo sa kawayanan at pagkatapos ay pumutol ng dalawang kawayan na mga tatlong braso ang haba. Sunod, kumuha siya ng dalawa pang piraso ng kawayan na may sanga at ikinabit ang mga ito sa dalawang mahahabang piraso ng kawayan at pagkatapos ay tinalian ito nang mahigpit. Ngayon ay mayroon na siyang tayakád.

Nang mag-umaga na, kaagad siyang nagtungo sa palasyo ng hari. Pagdating niya roon ay kaagad niyang tinawag ang Sultan.

"Hoy, Kagalang-galangang Kamahalan, dumungaw ka sa iyong bintana," wika niya.

Nang marinig niya ang tinig ni Abunnawas, kapagdaka'y dumungaw siya sa kaniyang bintana. At ano nga ang kaniyang nakita? Nakita niya si Abunnawas na naglalakad sa ibabaw ng kawayan.

At nagwika ang Sultan, "Talagang sampalataya na ako rito kay Abunnawas na ito sapagka't talagang nakalalakad siya sa ibabaw ng kawayan."

ANG PANAGINIP NI ABUNNAWAS

Nangyari na minsan ay may isang guro ng relihiyon na nagsadya sa lugar nina Abunnawas. Mahaba-haba ring panahon siyang nanatili roon hanggang sa dumami ang kaniyang mga estudyante.

Isang gabi ay nanaginip ang nasabing guro ng relihiyon. Napanaginipan niyang sila ng asawa ng Sultan ay nagmahalan. Kinabukasan, ikinuwento niya sa kaniyang mga estudyante ang kaniyang napanaginipan. Lingid sa kaniyang kaalaman, isa sa kaniyang mga estudyante ay nagtungo sa hari upang ito ay iulat. Ang balitang ito'y nakapagpasiklab ng galit ng Sultan.

Nag-utos ang Sultan sa kaniyang mga sundalo, "Puntahan ninyo sa kaniyang bahay ang guro ng relihiyon at samsamin ang kaniyang mga ari-arian. Huwag kayong magtitira ng kahit ano maliban sa kaniyang suot na damit. Pag nag-usisa siya, kung bakit ninyo ginagawa iyon, sabihin ninyong parusa iyon sa mga taong nanaginip."

Kaya't ang mga sundalo ng Sultan ay nagsilakad na, patungo sa bahay ng guro ng relihiyon. Ginawa nga nila ang ipinag-utos ng Sultan sa kanila. Ang damit lang niyang suot ang tangi nilang itinira sa kaniya.

"Bakit ninyo sinasamsam ang aking mga ari-arian?" tanong ng guro ng relihiyon.

Ang isa sa mga sundalo ng Sultan ang sumagot, "Ipinag-utos ng iyong Kamahalan na samsamin ang lahat ng iyong mga pag-aari. Maliban lang sa suot mong damit sapagka't ito ang kaparusahan sa mga taong nananaginip." Kaya't walang nagawa ang guro ng relihiyon. Napayuko na lang sa kalungkutan at humingi ng awa sa Dios. Pansamantala siyang tumigil ng pagtuturo sa labis ng pag-aalaala sa kaniyang mga ari-ariang ipinakumpiska ng Sultan.

At nangyari na isang araw, isa sa kaniyang mga estudyante ang nagpayo sa kaniya na iharap ang kaniyang kaso kay Abunnawas. Kaya't pinagsadya niya si Abunnawas. Pagkakita nito sa kaniya'y binati siya agad.

"Ikaw pala, guro ng relihiyon. Pasok ka! Ano naman ang sadya mo sa pagparito?" tanong ni Abunnawas.

"Totoo, may sadya nga ako sa pagparito. Lubha akong nag-aalala sapagka't lahat ng ari-arian ko'y kinuha ng Sultan. Wala silang iniwan sa akin kundi ang suot kong damit sa katawan," tugon ng guro ng relihiyon.

"Ano naman kaya ang dahilan ng pagkumpiska ng Sultan sa iyong mga ari-arian? May nagawa ka bang kasalanan sa kaniya?" tanong ni Abunnawas.

Sumagot ang guro ng relihiyon, "Talagang hindi ko alam kung kasalanan ko nga o hindi, marahil, makabubuting pakinggan mo ang aking kuwento at ikaw ang humatol kung kasalanan ko nga o hindi."

"O, sige. Pakikinggan ko ang iyong kuwento," wika ni Abunnawas.

"Ganito iyon, Abunnawas," pagpapatuloy ng guro ng relihiyon. "Isang gabi, nanaginip ako. Napanaginipan kong kami ng asawa ng Sultan ay nagmahalan. Kinaumagahan, ikinuwento ko sa aking mga estudyante ang aking napanaginipan. Sa kasamaang palad isa sa aking mga estudyante ang nagsadya sa kaniya upang ito'y ipagbigay-alam. Nang sumunod na araw, dumating ang mga kawal ng Sultan upang samsamin ang aking mga ari-arian. Tinanong ko sila kung bakit. Sinabi nilang ipinag-utos raw ng Sultan na lahat kong pag-aari'y samsamin maliban lang sa suot kong damit sa katawan sapagka't, ayon sa Sultan, ito ang parusa sa mga taong nananaginip. Ano sa palagay mo, Abunnawas? May kasalanan ba ako o wala?"

Tumugon si Abunnawas, "Aba, hindi makatuwiran ang ginawa ng Sultan. Di ito ayon sa batas!. Ilang sandali pa.....Huwag kang mag-alaala. Iisip ako ng paraan upang mabalik na muli sa iyo ang iyong ari-arian." Kaya't nagsimula ng mag-isip si Abunnawas kung paano niya hahawakan ang kasong iyon. Di nagtagal, isang ideya ang pumasok sa kaniyang isipan.

"A, ganito ang dapat mong gawin. Pagdating mo sa bahay, sabihin mo sa iyong mga estudyanteng, gumising nang maaga bukas at pagkatapos ay magtungo sa palasyo ng Sultan. Bawa't isa sa kanila ay papagdalhin mo ng palakol. Sabihin mo sa kanilang pagdating sa palasyo ay pagtigitigisanan nila ang mga haligi roon at pagkatapos ay palakulin nila ito. Pag itinanong ng Sultan kung bakit nila ginawa iyon, dapat nilang sabihing napanaginipan ni Abunnawas na tinataga niya ang lahat ng haligi ng palasyo hanggang sa magiba ito."

"Oo, salamat nang marami, Abunnawas. Aalis na ako," tuwang-tuwang sabi ng guro ng relihiyon.

"Oo, sige, basta ipaalam mo na lang sa akin kung ano man ang kálabasán" wika ni Abunnawas. "Oo," tugon ng guro ng relihiyon. At umuwi na siya. Nang makarating siya sa bahay, kaagad niyang tinipon ang kaniyang mga estudyante at ipinaalam sa kanila ang sinabi ni Abunnawas. Sumang-ayon ang lahat ng mga estudyante.

Kinabukasan, maagang bumangon ang mga estudyante ng guro ng relihiyon. Apatnapu silang lahat. Pamaya-maya pa'y naglalakad na sila patungo sa palasyo ng Sultan, bawa't isa'y may dalang palakol. Pagdating nila roo'y sinimulan na nila kaagad ang kanilang pakay. Sabay-sabay nilang tinaga ang mga haligi ng palasyo ng Sultan. At, ano pa kaya sa akala ninyo ang sunod na nangyari? Umuga ang palasyo na parang lumilindol.

Nagsipanaog ang lahat ng tauhan ng Sultan upang tingnan ang dahilan ng pag-uga ng palasyo. At wala silang ibang nakita kundi ang apatnapung estudyante ng guro ng relihiyon. Hindi sila tumigil pagka't ayon sa kanila'y utos iyon ni Abunnawas.

Di kaginsaginsa'y buhat sa itaas ng palasyo'y may narinig silang kumalabog na parang isang balaybay ng niyog. Kaya't lahat ay nagsisugod sa silid ng Sultan. Sino pa sa akala ninyo ang kanilang nakita? Walang iba kundi ang Sultan. Gumagapang siya sa sahig, marahang hinihimas ang kanyang baywang, pati na ang kaniyang bukol sa ulo upang maibsan ng sakit. Hindi siya halos makatayo.

Sumigaw ang Sultan sa mga nagmamasid, sa kaniya, "Hoy, kayo! Mananatili na lang ba kayo riyang nagmamasid sa akin? Halikayo at tulungan ninyo akong makatayo!" Kalalapit pa lang nila sa Sultan nang biglang umuga na naman ang Palasyo at sila'y nangapasubasob na lahat. Kaya't napahiyaw nang malakas ang Sultan. "Bakit umuuga ang palasyo?" tanong ng Sultan.

Isa sa kaniyang tauhan ang lakas-loob na sumagot, "Kamahalan, pinapalakol po ng mga estudyante ng guro ng relihiyon ang lahat ng haligi ng palasyo. Pinipigil po namin sila nguni't ayaw nilang makinig pagka't utos raw po iyon sa kanila ni Abunnawas."

"A, iyon na namang ulol na iyon ang may kagagawan nito! Hala, humayo kayo at dalhin ninyo rito si Abunnawas. Huwag ang hindi ninyo siya madala rito."

Mabilis na kumilos ang lahat ng tauhan ng Sultan upang dakpin si Abunnawas. Di nagtagal at dumating si Abunnawas. Sinenyasan niya ang mga estudyante ng guro ng relihiyong tumigil na sa pagpalakol sa mga haligi. Pagkatapos, pumasok siya sa palasyo, yumuko bilang pagbibigay-galang sa Sultan nguni't di pa man lang siya nakalalapit dito sa huli'y sinalubong na siya nito ng mahahayap na mga salita.

"Hoy! Ikaw na baboy ka! Bakit mo ipinag-utos sa mga estudyanteng iyon na palakulin ang mga haligi ng aking palasyo? Pagbabayaran mo ang lahat ng ito at tiyak na sa kalaboso ang punta mo." May pagbabantang wika ng Sultan.

"Kamahalan, huwag kayong padalus-dalos sa inyong pagpapasiya. Paginggan muna ninyo ang aking panig bago ninyo ibigay ang inyong hatol. Hindi ko ninanais na igiba ang inyong palasyo. Nguni't ako'y nanaginip. Sa akin daw pong panaginip ay ako'y pinapupunta ninyo sa inyong palasyo. Kaya nga po't ako'y narito upang magbigay-galang sa inyo. Ako raw po'y inutusan ninyong maghanap ng mga lalaking tutulong sa akin sa pagputol ng haligi ng palasyo. Nagkataon po namang ang mga lalaking nakuha kong tumulong sa akin ay mga estudyante ng guro ng relihiyon. Kaya't ako nga po'y dali-daling nagtungo rito sa palasyo

ngayong umaga kasama ang mga estudyante na may dalang palakol. Nang kami'y makarating sa palasyo, hindi kami nag-aksaya ng panahon, sinimulan na kaagad namin ang pagpalakol sa mga haligi hanggang sa magiba ang palasyo pagka't ito ang iniutos mo sa akin sa aking panaginip, Kamahalan."

"O, Abunnawas, talagang napakatanga mo!" wika ng Sultan. "Isa lamang iyong panaginip. Di mo dapat tinutuo iyon. Walang kahatulan para diyan."

"Kung ganoon, Kamahalan, walang kahatulan sa isang panagiinip. Ito ba'y isang batas?" tanong ni Abunnawas.

"Mangyari pa, iyan ay batas," pasubali ng Sultan.

"Ngayon, kung tutoo nga Kamahalan na hindi hinahatulan ang panaginip, e, dapat ninyong ibalik ang lahat ng ari-arian ng guro ng relihiyon sapagka't sa panaginip lang naman nagmahalan sila ng asawa mo. Nangangahulugan lang na walang anumang kahatulan para doon. At kung hindi mo ibabalik, ikaw na rin ang unang-unang di makatutupad sa sarili mong batas, Kamahalan. Hindi ba totoo, Kamahalan?" tanong ni Abunnawas. Hindi makapagsalita ang Sultan. Tumango na lamang siya, wala siyang nagawa pagka't totoo ang sinabi ni Abunnawas. Kaya't ibinalik niyang lahat ang ari-arian ng guro ng relihiyon.

NAGTAGO SI ABUNNAWAS NG KALABAW

Minsan pang naipasiya ni Abunnawas na magtungo sa Sultan sa dahilang wala siyang pera. Nang makarating siya sa palasyo, kaagad siyang yumuko at humalik sa kamay ng Sultan. Bilang tugon sa kaniyang pagbibigay-galang, binati siya ng Sultan.

"Ikaw pala Abunnawas!" ang bati sa kaniya ng Sultan. "Ano ang sadya mo sa pagparito?"

"A, naglalakad-lakad lang po, Kamahalan." Maiba ko po ang usapan, magkano po ang perang pumapasok sa inyo sa loob ng isang araw?" tanong ni Abunnawas.

"Bakit mo itinatanong, Abunnawas?" tugon ng Sultan.

"Wala naman, Kamahalan. Nagtataka lamang ako kung ano ang inyong ikinabubuhay gayong hindi naman kayo lumalabas ng bahay. Sa akin pong pagmamasid ay tila ba mahirap para sa inyong makahawak kayo ng halagang singkuwenta pesos man lamang." Ganito talaga kung mangusap si Abunnawas.

"Matanong man kita, Abunnawas. Magkano naman ang kinikita mo sa isang araw?" tanong ng Sultan.

"A, marahil ay hindi ninyo ako paniniwalaan, Kamahalan pero, ako ay kumikita ng kulang-kulang na sandaang piso sa isang araw." wika ni Abunnawas na may halong pagmamalaki.

"Kahit na ako isang Sultan, hindi ako kumikita ng ganiyang kalaki sa loob ng isang araw. Ikaw pa kaya na wala namang kapangyarihan at wala namang ginagawa kundi magparoo't parito?" sabi ng Sultan.

"Magpustahan tayo, Kamahalan. Bago lumubog ang araw, kikita ako ng isang daang piso o mahigit pa," sabi ni Abunnawas.

"Sige, nguni't kung hindi mo mapatutuhanan ang sinabi mo, ipatatapon kita sa pinakamasukal na bahagi ng kagubatan," wika ng Sultan.

"Opo," Ayon naman ni Abunnawas. Umalis na si Abunnawas. Nang nagdaraan siya sa tapat ng isa sa mga bahay, nakakita siya ng isang inahing kalabaw na nakatali sa isang puno ng niyog. Nagpalinga-linga siya upang alamin kung may tao sa paligid. Nang matiyak niyang walang tao, kinalag niya ang kalabaw sa pagkakatali sa nasabing puno ng niyog at dinala ito sa gubat. Itinali ito sa isang napakalaking puno roon. Pagkatapos, nagbalik siyang muli sa palasyo.

Di naglaon, sa kabilang dako, may isang lalaking nakipagkita sa Sultan upang ipabatid sa huli na nawawala ang kaniyang kalabaw at tuloy mag-usisa.

"Ano ang suliranin ng ating kapatid, Kamahalan?" tanong ni Abunnawas. "Nawala raw ang kaniyang kalabaw kanina at ang sinuman raw na makatagpo noon ay pagkakalooban niya ng dalawang daang piso," pahayag ng Sultan.

"O, subukan nating alamin sa pamamagitan ng aking anting-anting. Baka sakaling mahulaan ito ng aking galing."

Inilabas niya ang kaniyang anting-anting at tinunghan ito. "Kung hindi ako namamali sa sinabi ng aking anting-anting, hindi lilipas ang araw na ito at matatagpuan mo ang iyong inahing kalabaw. Sinasabi ng anting-anting na ito na ang iyong inahing kalabaw ay nakatali sa ibaba ng isang napakalaking punong-kahoy sa gubat.

"Nasaan ang malaking punong-kahoy na iyon na kinatatalian ng aking inahing kalabaw?" tanong ng lalaki.

"Ganito iyon. Pagkababa mo rito sa palasyo, dumiretso kang patimog. Pag nakarating ka sa sangang-daan, lumiko kang pakanán. Pag sumapit ka sa ilog, lumiko ka namang pasilangán. Isang kilometro pa ang lalakaran mo upang makita mo ang inahing kalabaw na nakatali sa isang malaking puno," ang paliwanang ni Abunnawas.

Ano sa palagay ninyo ang summod na nangyari? Tumakbo patungo sa gubat ang lalaking nawalan ng kalabaw. Para mapaikli ang mga pangyayari,

sabihin nating nakabalik na siya sa palasyo. Humihingal siya, ang kaniyang pawis ay ga-hinlalaki ng kaniyang kamay at sa kapaguran ay halos di siya makapag-salita.

"Naku, Abunnawas, nagpaikut-ikot na ako sa gubat nguni't ni anino ng aking inahing kalabaw ay di ko nakita!" pabulalas niyang sabi.

"A, marahil ay nagsisinungaling si Abunnawas. Kung totoo ang sinabi ni Abunnawas na nakatali sa isang puno, ano't sa laking iyon ng kalabaw ay di mo nakita?"

"Ipagpaumanhin po ninyo, Kamahalan, nguni't kailanman po'y di nagkabula ang sinasabi ng aking anting-anting. Kahi't pa po tayong tatlo'y pumaroon ngayon din, ang inahing kalabaw ay nakatali sa isang malaking puno," sabi ni Abunnawas.

"Mabuti!" sabi ng Sultan. "Sasama ako sa iyo subali't pag hindi nating natagpuan ang kalabaw bago lumubog ang araw, papalitan mo ang inahing kalabaw."

"Opo," sabi ni Abunnawas, "sa kasunduang dadagdagan ninyo ng sandaang piso ang gantimpalang ibinibigay ng lalaking nawawalan ng kalabaw."

"Oo." pagpapaumlak ng Sultan.

At sila nga ay magkakasamang nagtungo sa gubat. Ano sa palagay ninyo ang ginawa ni Abunnawas? Siyempre, alam niya kung saan naroon ang kalabaw pagka't siya ang nagtago noon. Nakita nga nila at kapagdaka'y iniabot ng lalaking may-ari ng kalabaw kay Abunnawas ang dalawang daang piso. Pagkatanggap niya sa pera, kinindatan niya ang Sultan.

"Ngayon, Kamahalan, tungkol naman sa inyong ipinangako?" tanong ni Abunnawas. Parang binato, hindi nakapagsalita ang Sultan. Niluwagan na lang ang kaniyang kasuutan at dumukot ng isang salaping ginto sa kaniyang lukbutan at pagkatapos ay inihagis kay Abunnawas at hiyang-hiyang lumisan.

ANG PALIGSAHAN NG SULTAN NG SULU
AT NANG DUMALAW NA SULTAN

Nangyari na noong unang panahon ay may isang Sultang nanggaling pa sa ibang lugar na nagsadya sa Jolo upang makipagpaligsahan sa Sultan ng Sulu sa kasunduang sa mananalo mapapapunta ang kaniyang buong kaharian.

Ang pustahang ito'y ikinalungkot ng Sultan ng Sulu sapagka't kung siya'y matalo, paghaharian ng isang banyaga ang kaniyang kaharian gayong kailanman ay hindi pa ito napasailalim ng isang banyaga. Makaraan ang mahaba-haba ring oras ng pagdidili-dili, ipinatawag niya si Abunnawas.

"Humayo kayo at dalhin ninyo rito sa aking palasyo si Abunnawas," ang utos ng Sultan. "Kahit pa anong mangyari, tiyakin ninyong siya'y darating. Sabihin ninyo sa kaniyang huwag nang maghintay na ang gabi ay maging araw at ang araw ay maging gabi. Dapat siyang pumarito agad pagka't ako ay nasa gipit na kalagayan."

At nagsilakad na ang mga tauhan ng Sultan upang sunduin si Abunnawas. Di nagtagal at si Abunnawas ay makikitang nagdudumali sa paglakad patungo sa palasyo. Nang makaharap sa Sultan, agad siyang yumukod, humalik sa kaniyang kamay tanda ng pagbibigay-galang.

"Mukhang may kung anong bagay na bumabagabag sa inyo, Kamahalan,

na siyang nag-udyok upang ipatawag ang inyong alipin?" tanong ni Abunnawas.

"O, Abunnawas, ako'y nasa gipit na kalagayan. May isang Sultang taga-ibang lupain, na pumarito sa ating lugar at nais niyang makipagpaligsahan sa akin. Sa paligsahang ito'y, nais niyang turan ko kung alin ang tubig na tabang at tubig-alat. Paano kong mahuhulaan ang tama gayong ni ayaw niyang matikman ko. Magkatulad pa naman ang hitsura."

"Huwag kayong mag-alaala, Kamahalan, madali lang iyon pero hayaan muna ninyo akong umuwi," sabi ni Abunnawas.

"Abunnawas, ang paligsahan ay nakatakdang gawin bukas. Nakadaong na ang barko ng Sultan sa pantalan," pahabol na wika ng Sultan.

"Oo, Kamahalan," tugon ni Abunnawas.

Nang sumapit ang gabi, lumangoy si Abunnawas patungo sa pantalan at marahang sumampa sa hulihan ng barko. Nagkataon namang nag-uusap ang dalawang tagapayo ng dumadalaw na Sultan kaya't siya ay matamang nakinig. Nabatid niya kung saan nakalagay ang mga basong naglalaman ng tubig na tabang at tubig-alat na siya siyang gagamitin sa paligsahan.

Tinanong ng isa ang kaniyang kausap, "Saang banda natin ilagay ang basong naglalaman ng tubig-tabang?"

"Sa silangan natin ilalagay," tugon ng tinanong.

"Yaon namang may lamang tubig-alat?" "A, sa kanluran naman. Paganoon natin ilalalagay sa mesa ang dalawang basong ito."

Matapos marinig ang lahat nang pinag-usapan ng mga tagapayo ng Sultan marahan siyang tumalilis pabalik sa pampang. Nang makarating sa Sultan, inalagaan siya nitong huli na parang babaeng ikakasal. Minsan ma'y di nila pinag-usapan ang paligsahan.

Naging tampulan ng puna ang Sultan, "Ngayon talagang masusubok ang katalinuhan ng Sultan. Tiyak na matatalo siya sa paligsahang ito. Magkatulad ang tubig na tabang at tubig-alat."

Di naglaon, dumating ang oras ng paligsahan. Lahat ng mga taong nakatira sa nasasakupan ng Sultan ay naroonng lahat. Nilinga ng Sultan si Abunnawas nguni't wala siya.

Pinalakad niya ang kaniyang mga tauhan upang hanapin si Abunnawas sa gitna ng karamihan, nguni't di nila ito nakita. Nangamba ang Sultan. Pabilis nang pabilis ang tibok ng puso ng Sultan habang papalapit ang oras ng paligsahan. Damdam niya'y may dram na mabilis na tinatambol sa loob ng kaniyang dibdib.

Makaraan ang ilang saglit, dumating sa pagdarausan ng paligsahan

ang dumadalaw na Sultan, sampu ng kaniyang mga tagasunod. Lalong nadagdagan ang pangamba ng Sultan pagka't wala ni anino ni Abunnawas.

Pinagpawisan na nang husto ang Sultan. Kasinglaki ng kaniyang hinlalaki ang pawis na dumadaloy sa kaniyang noo. Abala ang kaniyang mga mata sa paglinga kay Abunnawas.

Nang handa na ang lahat, pinasimulan na ang paligsahan. Nagsimula nang bumilang ang tagapayo ng dumadalaw na Sultan. Pagkabilang ng sampu, kinakailangang tumayo ang Sultan sa kaniyang kinauupuan at hulaan kung alin ang tubig na tabang at alin naman ang tubig-alat. At marahang bumilang ang tagapayo ng Sultan.

"Isa..dalawa..tatlo..apat...lima..." ang bilang ng tagapayo. Nagsimula nang manginig ang Sultan ng Sulu, anupa't makikitang umaalog ang kaniyang upuan, na para bang lumilindol. Sa ikapitong pagbilang, damdam niya'y pinapanawan na siya ng lakas at bigla siyang namutla. Maputing tulad sa hugas-bigas ang kaniyang mukha. Ang kaniyang pawis naman ay tumutulo sa kaniyang noo na tulad sa ulan. Nguni't patuloy sa paghanap kay Abunnawas ang kaniyang mga mata. Ang pangsiyam na bilang ang higit na nakapagpanginig sa kaniya na para bang siya'y minamalarya. Di mailarawan ang takot na kaniyang nadarama. Nadarama niyang tila pinagsakluban siya ng langit at lupa. Sa pangsampung bilang, halos himatayin na ang Sultan nang sa lalapit si Abunnawas na nakaupo lamang pala sa kaniyang likuran, tinapik siya sa balikat at may ibinulong sa kaniya.

"Kamahalan, ang basong nakaharap sa silangan ang naglalaman ng tubig na tabang at yaon namang sa kanluran nakaharap ay tubig-alat," paanas niyang sabi sa Sultan.

At noon lang nakahinga nang malalim ang Sultan. Sa maikling sandaling yao'y nabawi ang kaniyang lakas. Kaagad siyang tumayo at tinungo ang plataporma at itinuro ang tubig na tabang at ang tubig-alat. Siyempre, tumpak ang hula niya. Iyan ang pangyayari kung kaya nanalo sa paligsahan ang Sultan ng Sulu.

SI ABUNNAWAS AT ANG TORO

MGA TAUHAN:

Abunnawas- matangkad at nakatatawang lalaki na dadaig sa Sultan.

Sultan- mataba, pandak na lalaking lubhang nakatutuwa ang hitsura.

Asawa ni Abunnawas- maliit na babaeng lampas na sa dalawampu't
limang taong ang gulang.

Pahe (tagapaglingkod) ng Sultan- isang binatang umaasikaso sa mga
pangangailangan ng Sultan.

Mga Maharlikang Tanod- walong matatangkad na mga lalaki.

Mga taong-nayon- lalaki, babae at mga bata (10)

MGA KAGAMITAN SA TANGHALAN:

Unang Yugto- isang larawan sa likuran na nagpapakita ng palasyo ng hari, isang plataporma na natatakluban ng alpombrang may iba't-ibang kulay, mga unan, bandehang tansong may apat na paa, tasa, mangkok, mga plato, palangganang yari sa tanso, kapitera, mga banig, mga palamuting tanso.

Ikalawang Yugto- isang larawan sa likuran na nagpapakita ng nayon, mga banig, gong, unan, banig na yari sa uway, mga matitingkad na dibuhong gamit na panangga sa ulunan ng kama, mga unan, ilawan.

Ikatlong Yugto- katulad ng sa Unang Yugto.

Tagpuan: Sa isang nayon sa Jolo, Sulu.

Kasuutan: Ang kinaugaliang kasuutan ng mga Tausug.

UNANG YUGTO

TAGPO: Sa salas ng palasyo ng Sultan. Ang plataporma ay natatakluban ng alpombrang may iba't-ibang kulay at may isang bunton ng unan na nakalagay sa gitna ng tanghalan. Nasa ibabaw ng plataporma ang isang bandehang tanso na may apat na paa na puno ng pagkain. Ang mga banig ay nasa sahi at sa magkabi-kabila ng plataporma ay may nakapalamuting tanso.

BUBUKSAN ANG TABING

Ang Sultan ay makikitang nakaupo sa bunton ng unan sa ibabaw ng plataporma at kumakain ng agahan. Ang kaniyang tagapaglingkod ay nakaupo sa banig at gumagawa ng nganga.

Nakatayo naman nang tuwid ang pitong maharlikang tanod na may sibat at kalasag.

PAPASOK SI ABUNNAWAS

SULTAN: Ikaw pala Abunnawas! Tuloy ka.

ABUNNAWAS: (walang imik na lalapit sa Sultan, nakayuko ang ulo at pagkatapos, hahalik sa kamay ng Sultan. Uupo sa banig na ang mga paa'y magkakurus.)

Kamahalan, ano po ang bumagabag sa inyo?

SULTAN: (Iuutos sa tanod na alisin ang bandehang ginto) Ipinatawag kita sa dahilang ako'y lubhang nababahala sa aking toro.

ABUNNAWAS: At ano po naman ang inyong ikinababahala tungkol sa inyong toro?

SULTAN: At bakit naman hindi ako mababahala sa aking toro, e, hayun, tingnan mo. Ang laki-laki nguni't wala namang supling! Palagay ko ay magiging isang kabawasan kung ito'y di na magkakaanak.

(Papasok ang tanod at aalukin si Abunnawas ng nganga)

ABUNNAWAS: (Gagawa ng nganga)

At sa paano po namang paraan makatutulong ang inyong abang alipin, Kamahalan?

SULTAN: Ipinatawag kita sa dahilang nabatid kong mahusay kang mag-alaga ng toro kaya naisip kong ikaw ang pag-alagain ng aking toro upang sa loob man lang ng isang buwan ay mag-anak ito.

(Tatayo at magpaparoo't parito)

Nguni't huwag kang mag-alala. Hindi kita uusapin ng walang bayad. Bibigyan kita ng limang daang salaping ginto kung sa loob ng isang buwan ay magagawa mong magkakaanak ang aking toro. Datapuwa't kung hindi mo iyon magagawa ay ipakukulong kita sa isang pamitag ng isda at ipatatapon kita sa pinakamalalim na bahagi ng dagat.

(Hihintong sumandali at mauupong muli.)

Ano sa palagay mo Abunnawas?

ABUNNAWAS: (Sandaling mag-iisip. Magkakamot ng ulo)
Huwag kayong mag-alala, Kamahalan. Isang pangkaraniwang bagay lang ang iyong ipinagagawa, huwag nang isipin pa ang kabayaran. Kahit huwag na ninyo akong bayaran, alam naman ninyong ni minsang di ako tumutol sa anumang ipagawa ninyo sa akin. Tulad na nga po ng nasabi ko na, handa po akong itaya ang aking buhay alang-alang sa inyo, Kamahalan.

SULTAN: (Tatayo at tatapikin sa balikat si Abunnawas)
Mabuti, magaling, mainam Abunnawas! Ngayon, lumakad ka na at kalagin mo sa pagkakatali sa puno ang toro. Nguni't, huwag mong kalilimutang ibalik na muli iyon dito na may anak na, makalipas ang isang buwan.

ABUNNAWAS: (Hahalik sa kamay ng Sultan)
Opo, Kamahalan. Aalis na po ako.

(Lalabas)

ISASARA ANG TABING

IKALAWANG YUGTO

TAGPO: Sa bahay ni Abunnawas. Makikita ang isang banig na may mga bunton ng unan at isang banig na yari sa uway na may mariringal na disenyong ginagamit na panangga sa ulunan ng kama at mga unan. May isang ilawang nakasabit sa gitna at sa isang sulok naman ay may agong na nakasabit sa sarili nitong patungan.

BUBUKSAN ANG TABING

UNANG TAGPO:

ABUNNAWAS: (Papasok. Magpaparoo't parito at magkakamot ng ulo. Kakausapin ang sarili.)

Paano ko magagawang magkaanak ang torong ito?

(Mauupo at mangangalumba. Paulit-ulit na titingin sa itaas at saka sa ibaba.)

Kung magnanakaw naman ako ng toro, magsusumbong naman sa Sultan ang taong mapagnanakawan ko. A, hindi maari.

(Tatayo at sisindihan ang ilawan)

Kung bibili naman ako ng toro saan ako kukuha ng pera?

(Pailing-iling na magpapalakad-lakad.)

A, pareho rin. Wala ring mangyayari.

(Maghihikab)

Mabuti pa kaya'y matulog na ako. Baka sakaling mapanaginipan ko kung paano ko magagawang magkaanak ang torong ito.

(Aalisin ang kaniyang kris at turbante. Papatayin ang ilaw at iidlip)

ISASARA ANG TABING

IKALAWANG TAGPO

BUBUKSAN ANG TABING

Nakaupo sa banig si Abunnawas na magkakurus ang mga paa na ang mukha'y nakasubsob sa kaniyang kaliwang kamay. Mukhang malayo ang kaniyang diwa. Bumubulong sa sarili. At sa papasok naman ang kaniyang asawang may dalang bandehang puno ng pagkain.

ASAWA NI ABUNNAWAS: Hoy, Abunnawas, ano'ng nangyayari sa iyo? Tulad mo'y isang luku-lukong kinakausap ang sarili. Maya-maya pa'y luluwag ang iyong turnilyo.

ABUNNAWAS: (Sisenyasan ang asawang tumahimik)

Ssshh! Huwang kang maingay! May magandang ideyang pumasok sa isipan ko kanina. Malaki ang aking pag-asang magagawa kong magkaroon ng anak ang inahing toro ng Sultan.

ASAWA NI ABUNNAWAS: (Mananatiling nakatayo habang nakapamaywang)

Mahabaging langit! Naloloko ka na ba, Abunnawas?
Talagang wala ka sa iyong sarili sa iyong
pinagsasasabi. Kung hindi ka titigil ng iyong mga
kalokohang iya'y tiyak na maaga kang babawian ng
buhay.

ABUNNAWAS: (Gagalawin ang pagkain)

Naku, asawa ko, ito lang ba ang ating pagkain isdang
tuyo at inihaw na kamote lang?

ASAWA NI ABUNNAWAS: (Mauupong nakaharap kay Abunnawas at pagalit na
magsasalita.)

Huwag kang mapili. Mabuti nga at mayroon ka pang
naisisilid sa iyong sikmura. Hindi mo ba naisip
na isang buwan ka na ngayong hindi nakalabas ng
bahay upang maghanapbuhay? Kaya, saan tayo kukuha
ng perang ibibili ng pagkain? Mag-iisang buwan na
at wala ka nang ginagawa kundi matulog, kumain at
isipin ang mga kalokohang iyan. Tingnan mo ang
sarili mo nakakahiya! Namamaho ka na, di ka man
lang maligo!

(Magsisimulang kumain si Abunnawas)

ABUNNAWAS: (Palalagitikin ang mga daliri)

Alam ko na! Alam ko na!

(Lalagok ng isang basong tubig. Tatayo at hahampasin nang malakas ang agong. Dali-daling aalis.)

ASAWA NI ABUNNAWAS: Hoy, Abunnawas saan ka pupunta?

ISASARA ANG TABING

IKATLONG YUGTO

TAGPO: Katulad ng Unang Yugto.

BUBUKSAN ANG TABING

ABUNNAWAS: (Hihiyaw sa likod ng tanghalan)

Nanganak ang aking ama!

Nanganak ang aking ama!

Nanganak ang aking ama!

(Papasok si Abunnawas na kasimod ang mga taong-nayon)

SULTAN: (Patayo sa pagkakahiga at mamamaywang)

Ano itong kaguluhang ito?

(Matitigatig ang mga inaantok na tanod)

ABUNNAWAS: Nanganak ang aking ama!
Nanganak ang aking ama!
Nanganak ang aking ama!

SULTAN: (Pagalit na mag-aalsa boses)

Hoy, Abunnawas! Naloloko ka na marahil? Paanong manganganak ang iyong ama gayong isa siyang lalaki? Talagang ikaw ay napakatanga.

ABUNNAWAS: Naku, ipagpaumanhin ninyo Kamahalan! Kung ganoon ang lalaki ay di maaring manganak. Iyan marahil ang dahilan kung bakit ang inyong toro ay di magkaanak. Isa siyang lalaki!

(Tatawa ang lahat)

ISASARA ANG TABING